

Houkutteleva asuinympäristö pohjoisessa maaseutukaupungissa

- Case Nivankangas, Pudasjärvi

Aliisa Pöytäkiwi

Oulun yliopisto
Teknillinen tiedekunta
Arkkitehtuurin yksikkö
Diplomityö

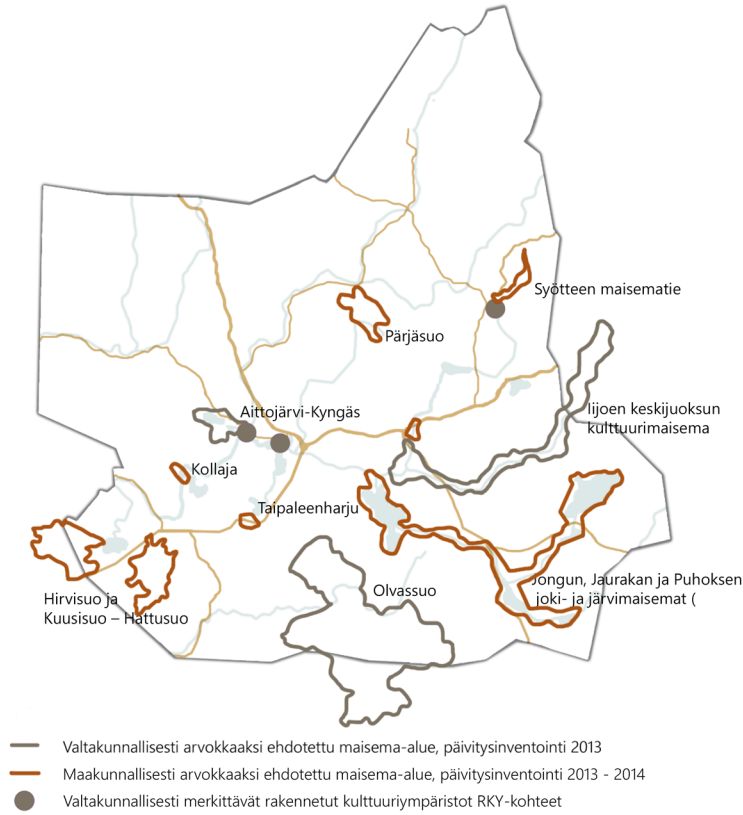
Pohjoisilla maaseutumaisilla kunnilla on ollut haasteita luoda eheää taajamarakennetta, kun kaupungistuminen on vilkasta ja maaseudulla haja-asutusalueet houkuttelevat rakentajia asemakaavoitettuja alueita enemmän. Maaseutumaisien kuntien asukkaat leviävät laajalle alalle, jolloin palveluiden tarjoaminen on hankalaa ja infrastruktuuriin kuluu enemmän resursseja. Pudasjärven kaupungissa asemakaavoituille tonteille rakennetaan vuosittain verrattain vähän ja kaupunki on saanut palautetta liian pienistä tonteista ja yksipuolisesta tonttitarjonnasta.

Diplomityö on suunnitelmapainotteinen tutkielma houkuttelevasta kylämaisesta asuinalueesta maaseutukaupungissa ja suunnittelu-kohteena on Pudasjärvellä sijaitseva Nivankankaan alue. Työssä on tutkittu ajankohtaisia asumiseen ja elämiseen liittyviä ilmiöitä, Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsevia valtakunnallisesti merkittäviä kyliä ja niiden rakenteita sekä Pudasjärven vahvuuksia. Diplomityön tuloksena syntyi Nivankankaan alueen yleissuunnitelma, tarkemmat kortteli- ja tonttisuunnitelmat sekä rakentamistapaperiaatteet.

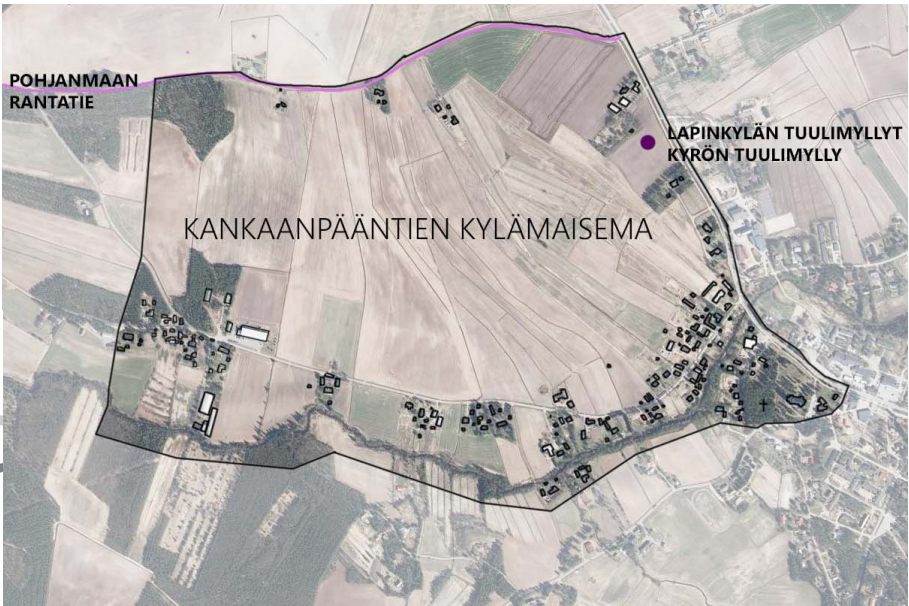
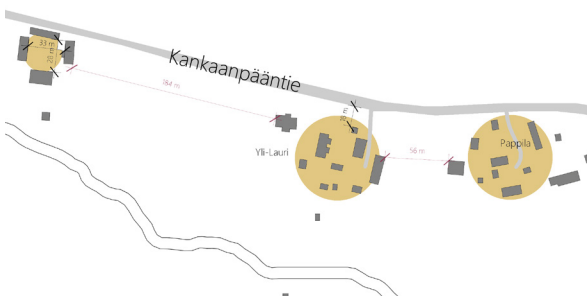
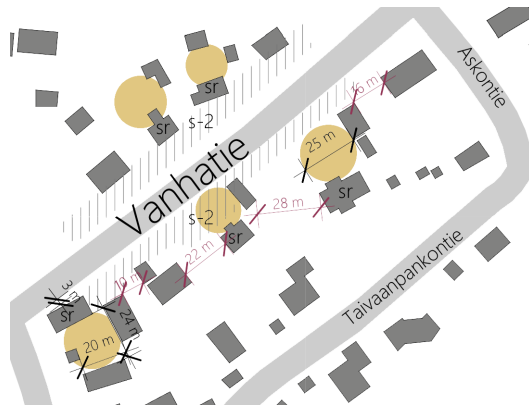
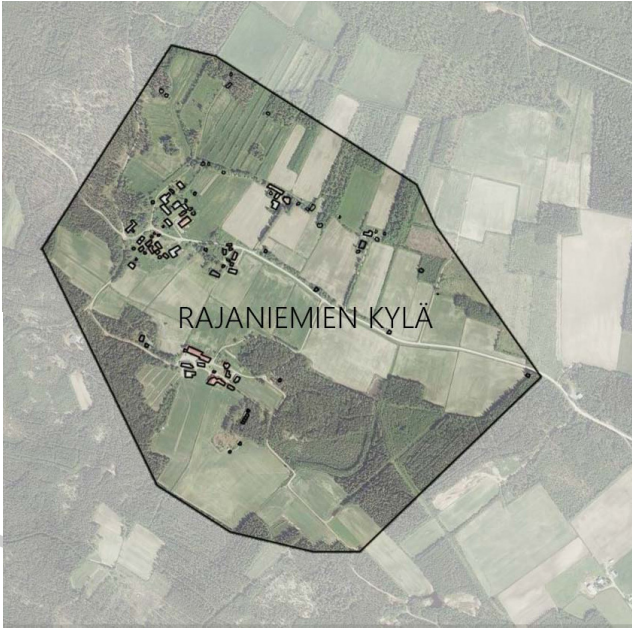
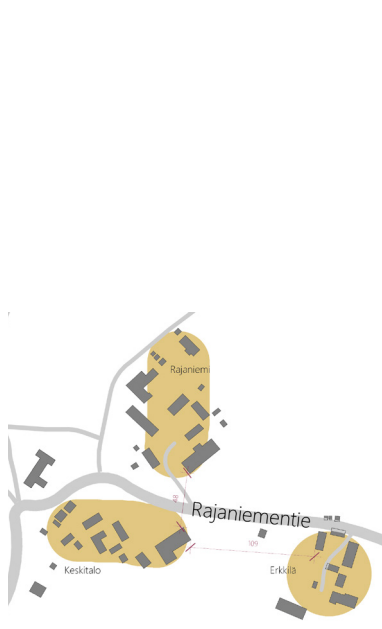
Työn tutkielmaa ja tuloksena syntynyttä yleissuunnitelmaa pidetään alueen suunnittelun pohjana ja lähtökohtana, kun aluetta aletaan asemakaavoittaa kesällä 2021.

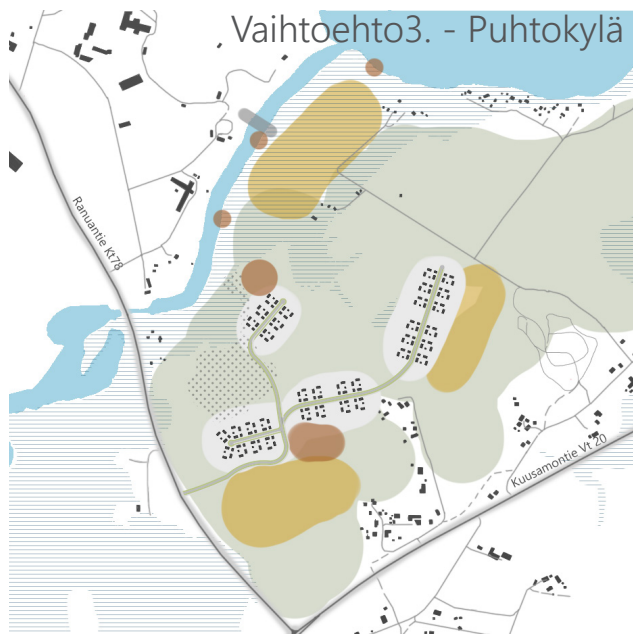
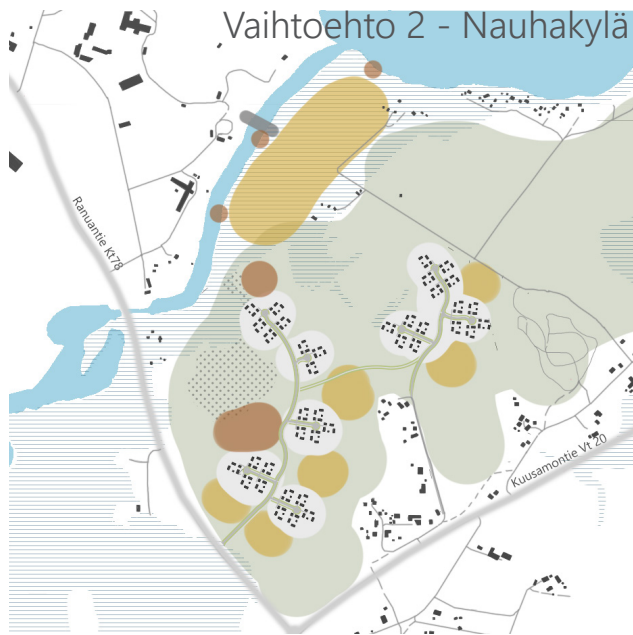
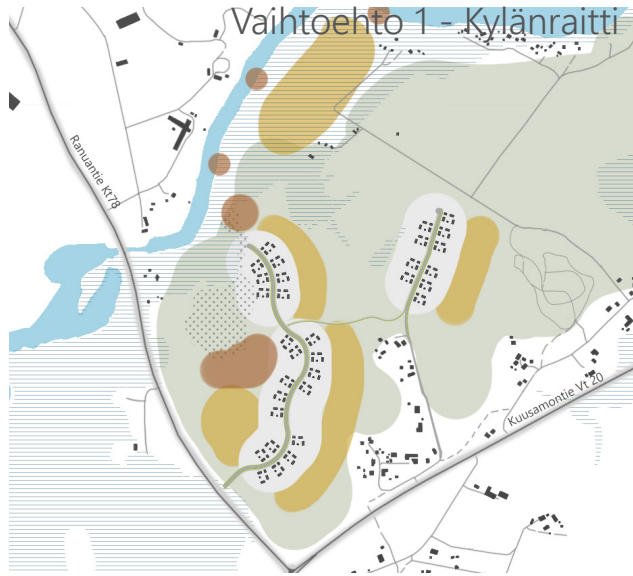

Arvokkaiksi ehdotetut maisema-alueet ja RKY-kohteet Pudasjärvellä

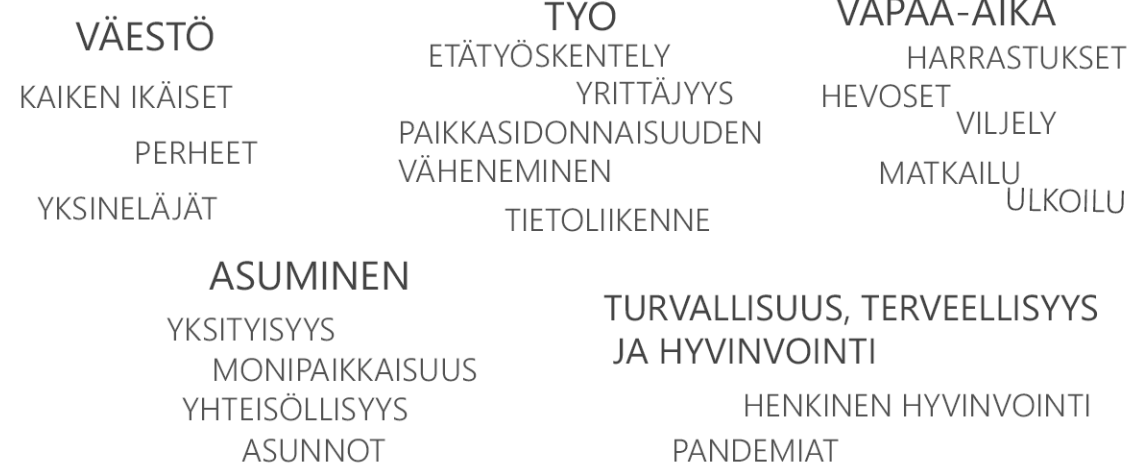

Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsevista valtakunnallisesti merkittävistä kylistä tarkasteltiin Rajaniemen kylää, joka edustaa alueiden korkeimmille kohdille rakentuneita puhtokylä, Haapaveden Vanhatien raitti edustaa tiiviisti rakentunutta kylänraittia ja Lumijoen Kankaanpääntien kylämaisema jokivartta mukailevaa nauhakylää. Kylien rakenteet toimivat Nivankankaan alueen suunnittelmavaihtoehtojen ideoinnin lähteinä.

AJANKOHTAISET ILMIÖT

Suunnittelulähtökohtien pohjalta syntyi kolme vaihtoehtoa alueen suunnitelmasta. Selvitetyin aineiston lisäksi vaihtoehtojen inspiraationa on ollut erilaisten kylien tyypit. Ensimmäinen vaihtoehto mukailee kylänraitin mallia, jossa Nivankankaan ja Koivunkankaan halki kulkee yhden kadun, joiden reunalla rakennukset sijaitsivat. Raitti mutkittelee alueen läpi ja viljely tai laidun alueita löytyy tonttien ulkopuolelta. Toinen vaihtoehto on nimetty Nauhakyläksi, vaikka se todellisuudessa muistuttaa enemmän perinteisen pientaloalueen rakennetta. Kokoo-jakadulta lähtee päätyviä tonttikatuja, joissa tontit ovat noin viiden tontin ryppäinä. Viljelyalueita löytyy kortteleiden välistä. Kolmas vaihtoehto mukailee perinteistä puhtokylää ja rakennukset sijaitsivatkin alueen korkeimmilla kohdilla. Erona vaihtoehtoon yksi ja kaksi, sekä Nivankankaalle että Koivunkankaalle kuljetaan Ranuantien kautta. Näistä vaihtoehtoista valittiin jatkoon Kylänraitti -suunnitelma.

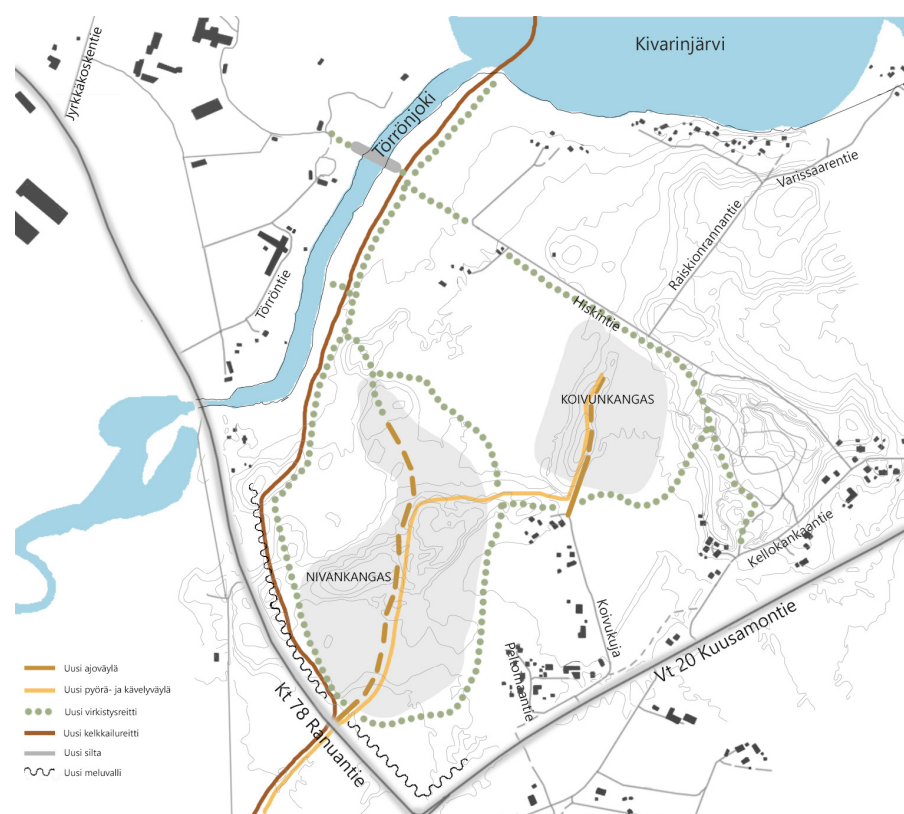
- Alue rakentamiselle
- Leikki- ja oleskelualueet
- Viljely ja laiduntaminen
- Metsä
- Silta
- Tulva-alue
- Suo
- Kaupungin maat

Alueen suunnittelun pohjana pidetään Kurenalan yleiskaava 2030 aluevarauksia, mutta niitä muokataan alueelle paremmin soveltuvilla tavoilla. Rakentamiselle varataan aluetta kahdesta eri sijainnista niin, ettei rakentamista tule suo- tai tulvariskialueille. Alueella pyritään säilyttämään mahdollisimman paljon puustoa ja luontoa. Kyse- lyiden ja maankäytönsuunnitelmaan merkattujen toiveiden mukaan, alueelle varataan tilaa viljelylle ja eläinten laiduntamiseen.

Alueelle syntyy kaksi pientalorakentamiseen varattua aluetta. Ensimmäistä isompaa aluetta nimitetään tässä työssä Nivankankaaksi. Toista aluetta, mikä sijaitsee Koivunkujan pohjoispuolella, nimetään Koivunkankaaksi. Alueille suunnitellaan 3000-4000 m² tontteja, joista osaa on mahdollista kasvattaa tarpeen mukaan lisätontilla.

Virkistysmahdollisuuksiin kiinnitetään erityistä huomiota ja alueelle suunnitellaan monipuolisia ulkoilu- ja harrastusmahdollisuuksia, kuten laaja virkistysreitti, leikkipaikka, laavu, uima- ja venevalkama sekä lintutorni. Hevosharrastamisen edellytyksiä on otettu huomioon tonttien koossa ja laidunalueissa.

Tulvariskialueet hyödynnetään virkistyskäyttöön. Virkistysreitti kulkee asuinalueen ympäri sekä ranta-alueella, lisäksi tulvariskialueelle varataan alueita viljelyä tai eläinten laidunnusta varten. Alueen kulkuyhteyksiä parannetaan Kurenalaan päin uudella Ranuantien alittavalla kevyenliikenteen ja moottorikelkkareitin alikululla. Jyrkkäkosken suuntaan rakennetaan Törrönjoen ylittävä silta. Silta mahdollistaa kulun Jyrkkäkoskelle esimerkiksi jalan, pyörällä tai ratsastaen.

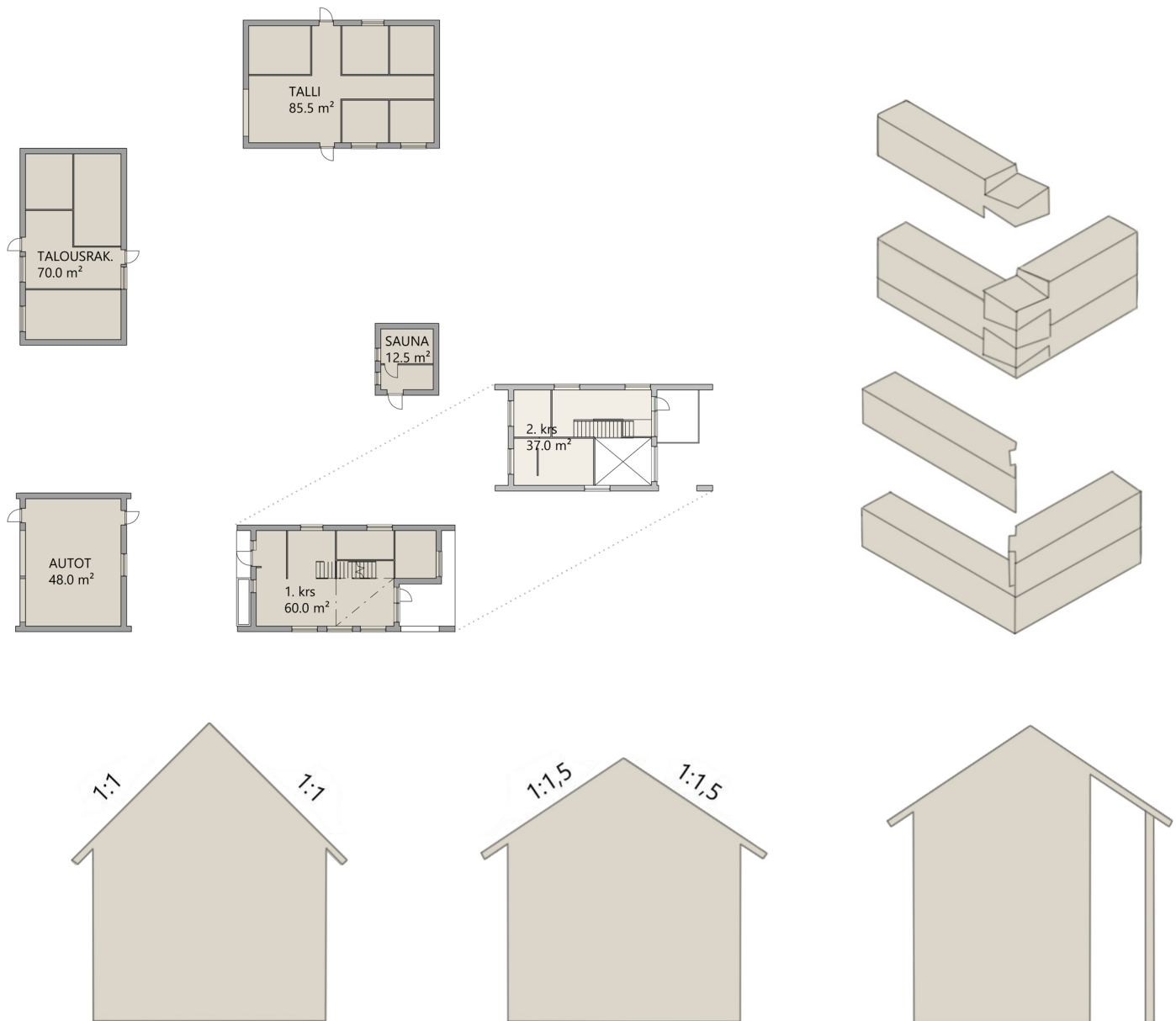
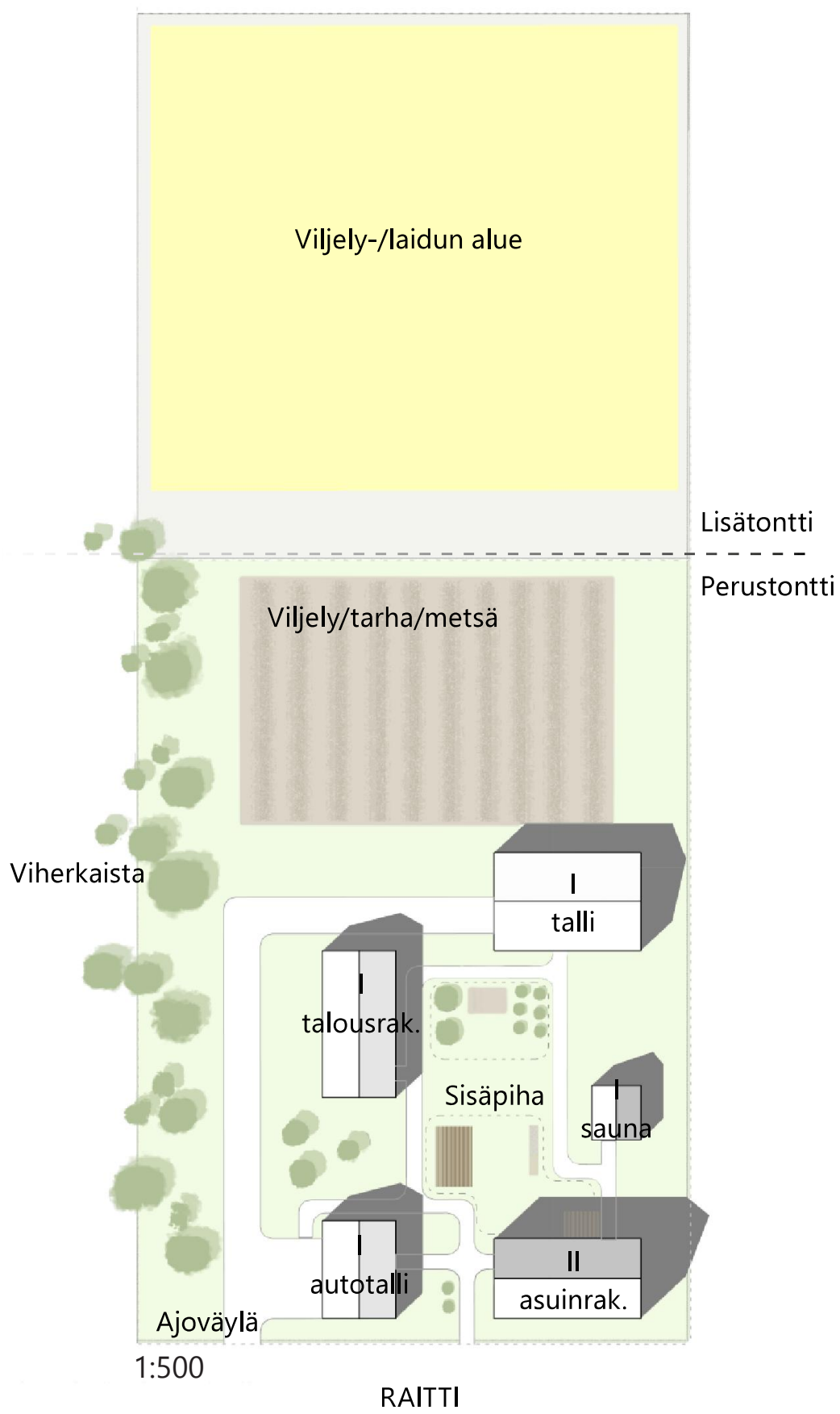
Alueelle tehdään uusi liittymä Ranuantien varresta ja samaan yhteyteen rakennetaan alikulku kävely- ja pyörätielle sekä moottorikelkkareitille. Pyörätie palvelee koko alueen asukkaita ja jatkuu aina Kurenalan keskustaan asti. Virkistysreitti kulkee laajasti koko alueella ja kaikilta tonteilta on sille lyhyt matka. Moottorikelkka reitti siirtyy rannan tuntumaan.

Hulevesistä huolehditaan alueella riittäväillä imeytysaleilla ja maanpeitteillä. Autotien molemmin puolin kulkee avo-ajat, joista hulevedet johdetaan imeytysalueille. Tonttien osalta imeytys tulee toteuttaa pihojen kasvustolla ja maanpeitteillä.

Laidunalueet ja lisätontit, jotka ovat tarkoitettu muun muassa hevosten laiduntamista varten on sijoitettu niin, että lounastuulesta olisi mahdollisimman vähän hajuhaittoja alueen muille asukkaille.

Piha koostuu perustontista sekä tontin perälle lisättävästä lisätontista. Pihapiiristä löytyy kaksikerroksinen asuinrakennus ja yksikerroksiset autotalli, talousrakennus, talli sekä pihasauna. Sisäpihalle on suunniteltu hyötypuutarha sekä oleskelualue. Tontin pohjoisreunalla tulee säilyttää olemassa olevaa puustoa tai kasvattaa viheraista suojaamaan näkyvyyttä viereiselle tontille. Perustontin perältä löytyy viljelyyn tai esimerkiksi hevosen tarhaksi sopiva alue. Lisätontille on mahdollista tehdä laidunalue tai peltoa viljelyyn.

Rakennusten harjan tulee olla 1:1-1:1,5 ja rakennuksissa tulee olla riittävät avoräystäät. Rakennusmassan ei tarvitse olla keskeisesti rakennuksen kattoon tai harjaan nähden. Kaikkien rakennusten tulee olla puurakenteisia ja asuinrakennuksessa tulee suosia massiivipuurakennetta. Rakennusten julkisivut tulee olla puisia. Hirsirakenteisten rakennusten nurkat tulee olla lyhytnurkkaisia. Rakennusten värisävyjen tulee olla luontoon sopivia, syksyisiä ja lämpimiä sävyjä. Kattojen materiaalina voidaan käyttää tiiltä, peltiä tai huopaa, mutta värin tulee olla tumman harmaa tai musta. Ikkunoiden tulee olla vähäeleisiä ja yksiruutuisia.

Kylänraitti on alueen halkikulkeva kokoojatie, josta kuljetaan suoraan tonteille. Raitti mutkittelee alueen halki ja luo korkeusvaihteluiden kanssa vaihtelevaa maisemaa. Tontit sijaitsevat kadun molemmin puolin ja rakennukset rajaavat katua.

Kylänraitti on eheä maaseutumainen kokonaisuus. Yhtenäinen raitti luo kohtaamisia asukkaille, mutta suojaisat, metsä- ja peltoalueille avautuvat tontit luovat yksityisyyttä ja rauhaa kotipihoille. Kylä muodostuu pikkuhiljaa ja luo ajan saatossa yhtenäisen ja kerrostuneen kylänraittimaiseman. Lisäksi valtaosa tonteista on länsi-itä suuntaisia, jolloin kaikista tonteista saadaan valoisia.

Suunnitelmassa on kokonaisuudessaan 32 tonttia, joista Nivankankaan alueella on 22 tonttia ja Koivunkankaalla 10. Lisätontillisia tontteja on alueella yhteensä 18.

